National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A 0N4

National Library
Bibliothèque Nationale
MAR 17 1977
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 18 (2365) XXVI aastakäik | Teisipäeval, 8. märtsil 1977 — Tuesday, March 8, 1977 | Üksiknumbri hind 35 centi

3 auhinda, kaks tunnustuskirja

Kultuurilaureaatide õhtul jagati 3350 dollarit

Möödunud pühapäeva õhtul toimus St. Lawrence Centre Town Hall'is helilooja Lembit Avessoni loomingu kontsert, mida ta ise juhatas. Samal õhtul toimus ka 1976. aasta eesti kultuurilaureaatide ja stipendiaatide väljakuulutamine. Kokku jagati auhindadeks ja stipendiumeiks $3.350. Kuna mõni tund varem toimus „Sõnasild", siis põhjustas see mõneti tagasihoidlikumalt publikut, kuna oli ruumi sellise harukordse muusikaõhtu kaasaelamiseks.

Õhtul olid kaastegevad sopran Õnne Laikve, kontra-alt Irene Loosberg, viiuldaja Jaak Liivoja, pianist Peter Paul Lüdig, noortekoor „Lootus", Musica Divina Singers ja Musica Viva orkester, kellega olid liitunud Eesti Noorte kammerorkesti liikmed. Koore ja orkestrit juhatas L. Avesson.

See oli esmakordne ulatuslik kava L. Avessoni heliloomingust kõigi selle mitmekülgsuses tuues esile soolo- ja koorilaulud, instrumentaalmuusika, ja ulatuslikumad kantaadikatked.

Sellele kaasaelamine oli üllatusliku mõjuga, sest kuigi Rootsi eesti kooride kavas on L. Avessoni heliloomingut, on see väga harva olnud siinsete kooride kavas.

Kontsertõhtu näitas ta tööde iseloomu, kus klassikalised puhtad vormid tänapäevalgi on kaasahaaravad. Samuti on märgatav, et ta soolo- ja koorilaulude inspiratsioonilätteks on uuem eesti luule, natuke loodususundlik Enno, Kangro ja Liiv, kelle sõnalised maalingud heliski hoopis võrratuiks olid loodud ja mõnikord üheks tervikus olid vormitud.

Kava algas fantaasiaga väikesele orkestrile, Noortekoor „Lootus" laulis kaks J. Liivi sõnadele loodud laulu „Tulen, tulen" ja „Järv", koos orkestriga kaks katket jõulukantaadist „Üks roosike on tõusnud". Sopran Õnne Laikve laulis B. Kangro sõnadele loodud „Madal kanarbik" ja „Kes see kõrge kuuse otsas" ja A. Mägi sõnadele loodud „Hingamispäev", kusjuures meisterlikku klaverisaadet pakkus P. P. Lüdig; Jaak Liivoja esitas näite helilooja tööst sooloviiulile „Aaria viiulile" jällegi P. P. Lüdigu saatel ja kontra-alt Irene Loosberg laulis kaks E. Enno sõnadele loodud laulu „Kevade õhtul" ja „Suvi", koos Õ. Laikvega B. Kangro sõnadele loodud „Udus".

See oli käik läbi helilooja loomingu kus iga kuulaja rikastus uute väärtustega millest ta seni nagu teadlik polnudki.

Pärast vaheaega ja auhindade jagamist esitas kvintet „Moderato ja allegro puupuhkpillidele" ja viimasena neli osa ta „Missa St. Petri" kus olid kaastegevad paarikümneliikmeline orkester ja Musica Divina lauljad koos koorisolistidega. See oli liigutavaks puändiks helilooja loomingule just vaimuliku helitööga, kuna organistina on ta olnud seotud

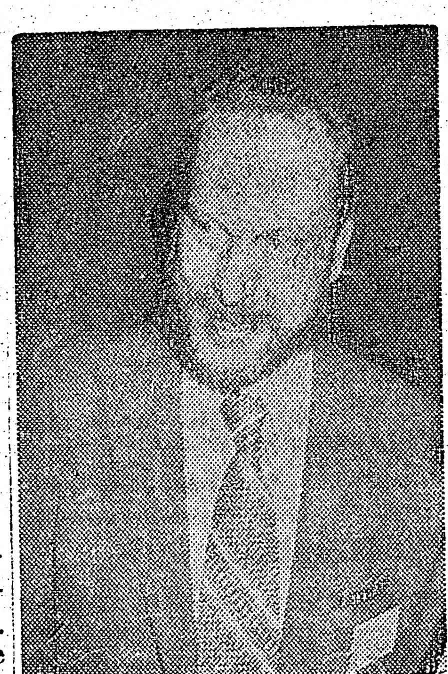

IVAR IVASK

LEMBIT AVESSON

aastaid kirikumuusikaga tundes selle sügavust. Lõpuks lilli ja palju aplausi.

Auhindade väljakuulutamise toimingu avas V. Soots EKK nimel, kuna esimees H. Pärkma viibis väljaspool Kanadat. Ta rõhutas, et kõigil on eesti kultuuriareng väga lähedal ja oma jõu ja oskuste kohaselt võtame sellest osa kas kunstnikena, kes loovad või publikuna, kelle osa pole vähemtähtis, sest nad loovad selle keskkonna kus kultuur saab õitseda. EKK-l on olnud eesmärgiks eelmise aasta paremaid saavutusi tunnustada, aga sama tähtis on ka arengu tunnustamine, mida tehakse stipendiumite jagamisega.

Kultuuriauhinna fondi esimees A. Lee alustas auhindade väljakuulutamist tuues esimeseks K. Eerme nimelise auhinna, mis antakse ülemaailma ilmunud parimale eestikeelsele teosele.

Zhüriid, kuhu kuuluvad J. Daniel, V. Hubel, U. Karuks, S. Kerson, A. Kurlents, M. Landra ja H. Oja olid selle auhinna määranud luuletaja Ivar Ivaskile ta möödunud aastal ilmunud luuletuskogu „Verikivi" eest, kusjuures lisaks meie kirjanduse rikastamisele võeti arvesse ka ta tööd eesti kirjanduse tutvustamisel rahvusvahelisel kirjandusajakirja „Books Abroad'i toimetajana. Auhinna suurus on $250.

Toimkonna poolt valiti Kanada eestlaste laureaadiks helilooja ja koorijuht Lembit Avesson, tunnustades tema haruldast loominguvõimet nii organistina, kompo-nistina kui ka orkestri- ja koorijuhina, eriti aga möödunud aastal loodud suurteose eest kirikumuusikas. Auhinna suurus on $250.

Teiseks laureaadiks valiti kunstnik Andres Kingissepp, kes on saavutanud kõrgeid tulemusi kujutavkunstis nii kompositsiooni kui ka portreemaali alal, kus ta on arendanud isikupärast loomingufilosoofiat ja tehnilise väljenduse variatsioone. Rahaline auhind $250.

Nende kõrval andis komitee välja kaks tunnustuskirja: ühe T. E. S. täienduskooli õpetajale Hella Leivatile, kes noorte lehekülje toimetajana eesti ajalehes on kasvatanud Eestile rahvuslikku järelkasvu.

Teine tunnustuskiri anti pianistile, heliloojale, koori- ja orkestrijuhile P. P. Lüdigile tema muusikalise tegevuse eest, arvestades, et suures osas see on toimunud ka Kanada pinnal. Ühtlasi soovitati talle õnne hiljutise juubeli puhul.

Eesti Kunstide Keskuse stipendiaadid olid Viiu Varik, $100, Vana-Andrese kirikult; Tiina Mitt, $200, Horseshoe Valley'ilt; Kristi Allikule kompositsiooni alal, $100 Vana-Andrese kirikult; Heidi Klamas, $100 klaveriõppimiseks R. Kaimrelt; Tarmo Teng, $50 klaveriõppimiseks Ado Park'ilt; Õnne Laikvele lauluõppimiseks $100 anonüümselt annetajalt; Peeter Tammearu, kompositsiooni õppimiseks $100 J. Kittaskilt; Hamiltoni Helletajad, $100 Hamiltoni Eesti Seltsilt, Roy Madalvee, $100 Sudbury Eesti Seltsi ja Sudbury Eesti Koguduse ühine stipendium; Rosemarie Lindau, $250 lauluõppimiseks H. Talu'lt; Anne Tüll, $100 ja Alar Aedma, $100, näitekunsti alal õpingute jätkamiseks EKK stipendium; Do-Re-Mi viiuli õpperingi liikmeile Pia Metsalale, Desiree Medrile, Sarina Westerblomile ja Christopher Timuskile igale $25 suurune stipendium, mille olid välja pannud E. Abistamiskomitee, J. Ratas (2) ja H. Urm.

Tänavune suurstipendium oli $1000 suurune, mis anti Hillar Liitojale ta õpingute jätkamiseks Prantsusmaal klaveri alal. Selle olid kokku pannud Raywal Ltd., $400, dr. H. Meema $100, H. Later $100, EKK Kontsertbüroo $350 ja A. Park $50. Möödunud aastases tegevuses oli ka EKK tellimistöö Helga Nõule näidendi „Põgenikud" saamiseks, mille eest maksti $300.

Ürituse kujutavkunstilisel poolel oli Otto Paju värviliste linoollõigete näitus. Rootsis olevalt kunstnikult oli väljas 11 tööd, peamiselt Rootsi maastikud ja linnad. Väga pehmes koloriidis tööd tutvustasid seda seni vähetuntud kunstnikku, kelle näitus jääb avatuks kuni 19. märtsini.

Balti Õhtu Ottawas

Eeloleval kolmapäeval toimub Ottawas Parlamendimäel viies Balti Õhtu, millest võtavad osa Kanada parlamendi- ja valitsuse liikmed. Balti Õhtu on kavandatud Kanada poliitikutega kontaktide saavutamiseks ning Balti riikide probleemide selgitamiseks. Õhtu algab konkteel-koosviibimisega, millele järgneb õhtusöök. Kanada valitsuse esindajana kõneleb koosviibimisel Kanada põllutööminister E. Whelan kuna Balti rahvusgruppide nimel esineb sõnavõtuga EKN-u abiesimees L. Leivat. Õhtu muusikaline osa on leedu ja läti muusikutelt.

Moskva: Dissidendid CIA agendid

MOSKVA — N. Liidu valitsuse häälekandja Izvestia mainib, et N. Liidu dissidendid on tegutsenud Ühendriikide Keskluure Agentuuri (CIA) agentidena, kogudes ameeriklastele sõjalisi ja teaduslikke saladusi. Artiklis mainiti samuti, et N. Liidus viibivad Ühendriikide ajakirjanikud on sõlminud kontakte ja töötanud koos dissidentidega, kes on seotud luuretegevusega. Izvestia artikkel baseerub peamiselt Moskva endise arsti S. L. Lipavsky seletustele, kes kuulus varem dissidentide ridadesse. Läänemaailma saabunud dissident Andrei Amalrik mainib, et Lipavsky on tema arvates KGB agent.

Kuuba nõuandjad ja sõdurid Ugandas

NAIROBI — Luureandmete kohaselt saabub viimaste nädalate kestel Ugandasse pidevalt kuuba sõdureid ja nõuandjad, kellede ülesandeks on diktaator Idi Amin'i sõdurite väljatreenimine ning riigis stabiilse olukorra kindlustamine. Kuubalased on saabunud oma eesmärkide varjamiseks Ugandasse erariietes ning katsuvad jääda niivõrd tahaplaanile kui vähegi võimalik. Kuubalaste saabumine Ugandasse on seotud ka N. Liidu plaanidega oma võimupiirkondade suurendamiseks Aafrikas.

Trudeau populaarsus tõuseb

OTTAWA — Kanadas veebruari algul tehtud ringküsimuste põhjal on peaminister Pierre Trudeau populaarsus jälle tunduvalt tõusnud, kuna konservatiivide partei juhi Joe Clark'i populaarsus on langenud. Ringküsimus kinnitab, et Trudeaud soovib peaministrina näha 43 protsenti küsitatutest, kuna Clarki poolda-sid 30 protsenti. Kuus kuud varem korraldati sama ringküsimus ning siis pooldasid 36 protsenti küsitatutest Clarki ja 28 protsenti Trudeaud.

Möödunud reede õhtul toimus Toronto Eesti Keskkoolis omaloomingu õhtu, kus õpilased tutvustasid oma vanemaile ja laiemale publikule mida nad koolis õpivad. Üheks aineks on rahvatants. Pildil üks paar demonstreerib oma oskusi, vasakult Peeter Jeeger ja Helen Sadul.

Foto: Vaba Eestlane

3000 surmaohvrit maavärisemisel

Katastroof tabas Rumeenia pealinna Bukaresti

BUKAREST — Rumeenia pealinna Bukaresti ja selle ümbruskonda tabas möödunud reedel suurem maavärisemine, mis nõudis mitteametlike andmete järele ligemale 3000 surmaohvrit ning kümned tuhanded inimesed on jäänud peavarjuta.

Rumeenia valitsus on rakendanud sõdurid rusude koristamisele ja väljakaevamistöödele ning on pööranud palvega kogu maailma poole abi saamiseks.

Ametlike andmete järele ulatub surmaohvrite arv 600-le, kuid paljude kokkuvarisenud majade rusud on veel koristamata ning koristamistööde kulgedes kerkib surmaohvrite arv vahetpidamatult.

Maavärisemist oli tunda laialdastel aladel Roomast kuni Moskvani ning kahjustusi tekkis ka Bulgaarias kus 20 inimest said surma ja üle saja inimese vigastada.

Bukarestis varises maavärisemise tulemusena kokku 40 suurt korterimaja.

Ida-Saksamaa ajab külma sõja poliitikat

BONN — Diplomaatilistes ringkondades mainitakse, et Ida-Saksamaa hakkab samm-sammult üle minema endisele külma sõja poliitikale keelates Lääne Saksamaa elanikele Ida-Saksamaa külastamise. Ainuüksi käesoleva jaanurikuu kestel lükati Ida-Saksamaa külastamiseks tagasi rohkem lääne-saksalste sooviavaldusi kui kogu möödunud aasta kestel.

Toronto Eesti Õngitsejate & Jahimeeste Selts korraldab
Toronto Eesti Maja saalis 12. märtsil 1977 a. algusega kell 7 p.l.

„KALAMEESTE KEVADPIDU"

Eeskava: pr. AINO TERA
Tants hr. G. ILTALI orkestri saatel
EINELAUD ● BAAR ● LOOSIMINE
Pääse $5.00 Laudade ettetellimine pr. L. Laanemets tel. 422-4585
E. Saar tel. 425-9978

ENDEL RUBERG'i
TÖÖDE NÄITUS
avatakse laup., 12. märtsil kell 5 p.l.
PEETRI KIRIKU seltskondlikes ruumes
Näitus avatud: laup., 12. märtsil kella 5—9, pühap., 13. märtsil kella 1.30—9 ja esmasp., 14. märtsil kella 3—8
TORONTO EESTI NAISSELTS

EESTI RAHVUSTEATER
Eesti Rahvusteater esitab opereti „HAVAI LILL"
16. ja 17. aprillil
Paul Abraham'i muusika

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $28.—, poolaastas $14.50 ja veerandaastas $8.—, kiirpostiga aastas $46.—, poolaastas $23.50 ja veerandaastas $12.50

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $30.—, poolaastas $15.50 ja veerandaastas $8.50. Kiirpostiga USA-s: aastas $51.—, poolaastas $26.— ja veerandaastas $14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $60.—, poolaastas $30.50 ja veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

Lenin ja detente poliitika

Uue presidendi ametisse astumine Ühendriikides ja president Carteri pidevad sõnavõtud põhiliste inimõiguste kehtestamiseks raudeesriidetagustes riikides on tekitanud läänemaailmas teatud ärkamise senisest detente uimast, mis domineeris ameeriklaste ja nende liitlaste poliitilist mõttemaailma viimaste aastate kestel. See ärkamine on mõjunud eriti häirivalt Moskvas, kus pannakse kõik rattad käima ja veed voolama, et organiseerida presidendi sõnavõttudele vastupropagandat ning alustada läänemaailma uinutamiseks uut unelaulu.

Selliste unelaulude rubriiki kuulub ka N. Liidu Ottawas saadiku Aleksander Jakovlevi äsjane sõnavõtt Vancouveris, kus saadik süüdistas Ühendriike N. Liidu siseprobleemidesse sekkumises ning suunas oma kriitika eriti president Carterile, kes oma kommentaaridega on esile tõstnud N. Liidu palavlikulise relvastamise, mis põhjustab kahe suurriigi vahelise relvastamise võidujooksu. Jakovlev „unustas" oma sõnavõtus N. Liidu relvastamise ning pidas vajalikuks teha etteheiteid president Carterile, et see julgeb rääkida relvastamise võidujooksust ja Ühendriikide relvastamise vajadusest, kuna see viib saadiku arvates uuesti vastu külmale sõjale. Jakovlev soovitas läänеriikidele rahu säilitamise huvides relvastamisest loobuda, milline seisukoht on täielikult vastuolus vanade roomlaste filosoofiga, mis soovitab rahu hoidmise huvides relvastuda.

Kui saadik Jakovlev soovitab läänemaailmale relvastamisest rahu huvides loobuda, siis tekib paratamatult küsimus, miks ohverdavad venelased 12 kuni 13 protsenti oma rahvuslikust üldsissetulekust relvastamistele ja sõjalistele ettevalmistustele? Võrdluseks võiks tähendada, et ameeriklased kuluvad selleks otstarbeks ainult 6 protsenti ja NATO teised riigid 5 protsenti oma rahvuslikust sissetulekust. Ning selle poliitika tulemuseks on olukord, kus N. Liidul on Euroopa rinnetel kaks korda nii palju mehi kui ameeriklastel ning venelaste konventsionaalne relvastus on mitu korda tugevam kui ameeriklaste ja nende liitlaste relvastus.

See suur muudatus jõudude tasakaalus on toimunud kõik Nixon-Kissinger-Fordi poolt viljeletud detente poliitika ajal, mil kommunistlikud riigid on suurendanud oma diviiside arvu Euroopas seniselt 141-lt divisilt 168 divisile, Varssavi pakti riikide tankide arv Euroopas on kasvanud 40 protsendi võrra ning nende kahurite arv on kahekordistunud.

Selle palavlikulise relvastamise ajal on Ameerika Ühendriigid ja nende liitlased jaganud lahkel käel krediite N. Liidule ja Ida-Euroopa kommunistlikkudele riikidele, mis tõusevad nüüd kogusummas 44 miljardi dollarile. Sealjuures on nende laenude intress kommunistidele sageli madalam kui läänеriikide pankade laenuintress läänemaailma ärimeestele.

Selle rusuva olukorra taustal on võibolla põhjust meenutada Lenini kirja 1921. aastal oma välisasjade rahvakomissarile Georgi Tshitserinile, milles Venemaa revolutsiooni isa mainis, et läänеriigid annavad meile lahkelt krediite teiste maade kommunistlike parteide toetamiseks. „Nad varustavad meid materjalidega ja tehnoloogiaga, mis meil puuduvad ja ehitavad üles meie sõjatööstuse mida meie vajame tulevikus võidukateks rünnakuteks oma varustajate vastu. Teiste sõnadega, nad töötavad energiliselt selleks, et valmistada ette iseendi mõrvamist", kinnitas Lenin, kelle sõnades leidub otse prohvetlikke ennustusi.

Lenini kiri näitab, et detente poliitika pole mingi uudisasi ning Kissingeri ja Nixoni leiutis. Seda poliitikat harrastati juba Lenini ja Stalini päevil ning see on kandunud nüüd üle praegusesse ajastusse. Vahepealsed perioodid, kus läänemaailmas oli John Foster Dulles'i kaliibris ettenägelikke riigimehi, on tuntud külma sõja nimetuse all ning läänemaailma liberaalid on nende aastate kohta teinud oma hukkamõistva otsuse. Detente raamides Venemaale voolavate miljardite dollaritega ja tohutu abiga on hoitud kommunismi kuni seni ajani jalul ja võimaldatud Kremlile suurejoonelist relvastamist. Jakovlevil ja teistel temataolistel Kremli teenritel on tõesti põhjust närveerida kui läänemaailmas leidub riigimehi ja poliitikuid, kes selle endale poomisnööri punumise poliitika peale hakkavad kriitiliselt vaatama.

K.A.

Võitlejate Ühingute Liit ja ESTO '80

„Vaba Eestlane" nr. 12 — 15. 02. 1977 toob K.A. juhtkirja pealkirja all „Segadus Eesti Päevade ümber". Selles juhtkirjas esineb muuseas teade, et Eestlaste Kesknõukogu Kanadas korraldas nende päevadega ühenduses ankeedi, millest selgus, et kõik vastanud organisatsioonid peale võitlejate organisatsiooni (põhjust nimetamata) pooldavad pidustuste viimist Rootsi.

Asja lähemaks selgitamiseks teatab Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu juhatus järgmist:

ESTO 76 Sõjameeste Kongressil Baltimores teatas Eesti sõjameeste esindaja Rootsis, et kuna seal puuduvad Eesti võitlejate ja vabadusvõitlejate ühingud, siis ei ole võimalik, juhul kui Eesti Päevad 1980. a. viiakse üle Rootsi, korraldada seal Eesti Sõjameeste Kongressi ega teisi üritusi ja võitlejate ühingud ei saa oma lippude all vormiriietuses osa võtta üldrongikäigust.

Seda Rootsi Eesti sõjameeste esindaja seisukohta arvesse võttes Liidu juhatus otsustas eelnimetatud ankeedis pooldada ESTO 80 korraldamist Kanadas või Inglismaal, kui sealsed Eesti organisatsioonid on nõus seda oma peale võtma. ESTO 80 viimisega Rootsi oleks Eesti sõjameeste organisatsioonid pidustustest väljalülitatud.

KANADA EESTI VÕITLEJATE ÜHINGUTE LIIDU JUHATUS

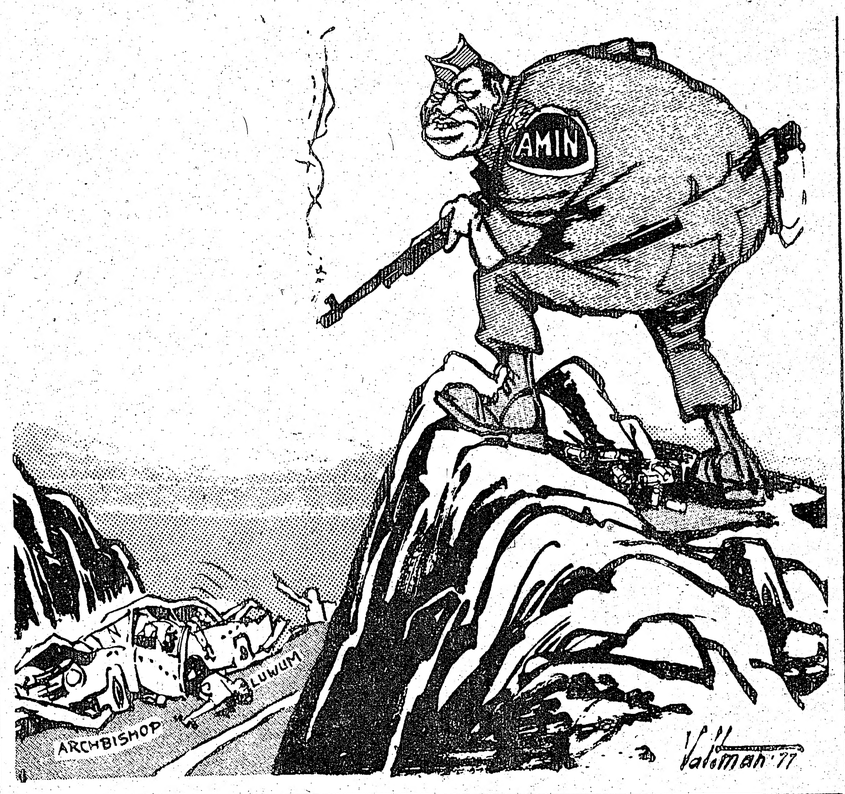

„Meie ei pane oma ideaale külmutuskambrisse"

Carteri administratsioon võitleb inimõiguste rakendamise eest

WASHINGTON („Vaba Eestlase" kirjasaatjalt) — Uus Ameerika valitsus president Carteriga eesotsas on demonstreerimas uusi suundi välispoliitilisel areenil. Need uued suunad lähevad nii mõnetigi lahku eelmise, vabariiklaste partei poolt juhitud välispoliitikast. Kõige rohkem ilmneb see suhtumises Nõukogude Liitu. Kui vabariiklased katsusid teha kõikvõimalikku, et Moskvat mitte pahandada, siis demokraatide administratsioon on julgelt üles tõstnud inimõiguste küsimuse Ida-Euroopas.

Viitsepresident Walter Mondale, kes USA senatis oli kaheteist aasta jooksul tuntud kui üks kõige liberaalsemaid ja vasakpoolsemaid senaatoreid, ütles hiljutisel pressikonverentsil USA välispoliitika selle aspekti kohta järgmist:

„President Carter on korduvalt selgeks teinud, et me kavatseme rõhutada ja kinnitada Ameerika traditsioonilisi moraalseid väärtusi inimõiguste suhtes järjekindlal viisil. Carter tegi seda oma kirjas Sahharovile. Mina teen seda, kui ma saan kokku Bukovskiga."

Viitsepresident Mondale lisas veel: „Meie ei saa ega tohi oma moraalseid tõekspidamisi lihtsalt kõrvale panna. Me tahame koostöötada Nõukogude Liiduga neil aladel, mis meid mõlemit huvitavad. Nagu strateegilise relvastuse piiramine, sõjavägede vähendamine Euroopas ja mujal, rahvusvahelise pinge alandamine.

Kuid samal ajal ei või me asetada oma ideaale külmutuskambrisse.

Me ei või jääda ükskõikseks nende isikute palvete vastu, kellede inimõigusi on vägistatud."

Vladimir Bukovskil seisab ees kokkusaamine Mondale'iga, siis kui see Tshiili kommunistide juhi Luis Corvalani vastu välja vahetatud Nõukogude Liidu poliitvang ja inimõiguste eestvõitleja oma esimesele külaskäigule Ameerikasse saabub. Ka president Carter saab arvatavasti Bukovskiga kokku. President Ford teatavasti hoidis kõrvale Solzhenitsõni eest, siis kui see tuntud kirjanik Washingtoni saabus.

President Carteri kindlameelsus järgida enda ning Ameerika moraalseid põhimõtteid ja ideaale ilmnes kõige selgemal kujul siis kui ta saatis kirja akadeemik Andrei Sahharovile, kõige tuntumale ja lugupeetumale poliitilisele opositsionäärile Nõukogude Liidus.

Kirja teksti tegi Sahharov Moskvas teatavaks pärast seda, kui ta selle USA saatkonnast kätte sai.

President Carteri kiri kõlab tõlkes järgmiselt:

„Kallis professor Sahharov. Ma sain kätte Teie 21. jaanuarist pärineva kirja ja ma soovin väljendada tänu selle eest, et Teie esitasite mulle oma mõtteid. Inimõigused on minu administratsiooni üheks keskseks huviks. Oma ametisseastumise kõnes ma ütlesin: „Kuna meie oleme vabad, siis ei tohi me kunagi suhtuda ükskõikselt vabaduse olukorda mujal." Teie võite olla kindel, et Ameerika rahvas ja meie valitsus saab jätkama meie kindlat pühendumist inimõiguste lugupidamise edendamisele mitte ainult meie maal, vaid ka välismaal.

Me lubame kaasa aidata nende vabastamisele, keda on vangistatud nende südametunnistuse tõttu.

Me jätkame oma taotlusi kujundada maailma, mis oleks vastuvõtlik inimeste püüdlustele ja milles erinevn ajalooga ja kultuuriga rahvad võivad elada külg külje kõrval rahus ja õigluses. Mul on heameel teist jälle kuulda ja ma soovin Teile kõike head. Jimmy Carter."

Andrei Sahharovi 21. juuni kiri, mida Carter enda kirjas mainib, oli see milles Sahharov pöördus Carteri ja terve maailma poole viieteistkümne Nõukogude poliitvangi olukorra leevendamiseks, kedа ta oma kirjas nimepidi üles luges kui kõige rohkem ohustatuid.

Carteri vastuse üle oli Sahharov väga õnnelik. Ta ütles lääne ajakirjanikele, et ta võtab Carteri kirja kui toetuse väljendust inimõiguste liikumisele Nõukogude Liidus ja Ida-Euroopas.

Venemaalt välja saadetud ajaloolane ja endine poliitvang Andrei Amalrik kommenteeris Jimmy Carteri kirjast teada saades, et tema arvates on Nõukogude Liidu juhid oma sammudes nüüd ettevaatlikumad, kuna nüüd nad teavad, et Carter toetab Sahharovi.

Amalrik ütles, et talle näis nagu Nõukogude võimumehed proovisid Carteri hoiakut, kuid see kiri peaks neile selgeks tegema, milliseid seisukohti Carteril on.

Mitmed Ühendriikide tähtsamad ajalehed oma juhtkirjades ja poliitilised vaatlejad suhtuvad aga skeptiliselt president Carteri neisse sammudesse, mida ta on ette võtnud inimõiguste eest võitlejate toetamiseks Ida-Euroopas ja Nõukogude Liidus. Arvatakse nimelt, et need Carteri ja USA välisministeeriumi väljendused kahjustavad Nõukogude Liidu juhtide prestiizhi ja et viimased on sellepärast sunnitud näitama, et nad ikka on kõvakäelised peremehed enda majas ja ei luba mingisugust vahelesegamist sellesse, mida nad peavad oma siseasjadeks.

Selle teooria kohaselt huvi ja toetus Vene poliitilistel põhjustel vangistatutele toob neile ja teistele suuremat kahju kui kasu.

Kardetakse ka üldist suhete halvenemist Nõukogude Liiduga ja negatiivset mõju aatomirelvade piiramise läbirääkimistele. Pealegi küsitakse, et mida praktilist ja tegelikku saab Carter selles osas ette võtta kui sõnad ja kirjad ei aita? Kas president ja tema uus demokraatliku partei valitsus sellepeale vaatamata inimõiguste kaitsmist jatkavad ja kas neil midagi praktilist selles osas varuks on, eks seda näita tulevik.

Moskva atakeerib Bonni

Brandti Ostpolitika „ilusad päevad" möödunud

BONN — Viimasel ajal on propagandaatakkid raudeesriidetagustest riikidest — eriti N. Liidust, Poolast ja Tshehhoslovakkiast — Lääne-Saksamaa vastu sagenenud ja ägenenud. Sellest tulenevalt on ka Bonni suhted kommunistlikkude riikidega tunduvalt jahenenud ning kantsler Brandti poolt mõned aastad tagasi rajatud Ostpolitik'i sulaperiood on külmakraadide valduses.

Moskvas asuvad läänеriikide vaatlejad konstateerivad, et Lääne-Saksamaa ja kommunistlike Ida-Euroopa riikide vahelised suhted hakkasid kärisema 1975. aastal Helsingis allakirjutatud koostöökokkulepete järele ning need siivenesid Saksamaa parlamendivalimiste valimiskampaania ajal.

Kremli suhtumine Lääne-Saksamaasse on muutunud kriitilisemaks ka Lääne-Euroopas pidevalt ülestõstetud idabloki palavlikulise relvastamise pärast.

Venelaste ametliku versiooni kohaselt algas see N. Liidu vastane kampaania Ühendriikides, kust see üle kandus Euroopasse.

Läänеriikide vaatlejad Moskvas arvavad, et Moskva ja läänеriikide vahelised suhted tulevikus olenevad Kremli ja Ühendriikide uue administratsiooni vaheliste vahekordade kujunemisest ja SALT'i kokkuleppe sõlmimisest. Bonnis oodati käesoleva aasta teisel poolel N. Liidu diktaatori Leonid Brezhnevi külaskäiku,

kuid see liikatakse tõenäoliselt edasi kui mõlema riigi vahelised vahekorrad ei parane.

Lääne-Euroopas arvatakse, et N. Liidus ja satelliitriikides praegu valitsev närviline olukord on ühest küljest tingitud Washingtonis võimule tulnud uuest administratsioonist, kelle telerivikuplaane ja hoiakut Kremlis ei osata veel mõistatada ja

teisest küljest lähenevast Belgradi konverentsist, kus Helsingi kokkulepete rakendamise tulemused võetakse uurimisele ja analüüsimisele.

Kommentaarid

Inimõiguste rakendamise küsimus N. Liidus ja teistes kommunistlikkudes riikides on pannud väga delikaatsesse olukorda Lääne-Euroopa kommunistlikud parteid — eriti Itaalias, Prantsusmaal, ja Hispaanias, kus need parteid on võitnud kommunismile „inimese näo" andmisega läänemaailmas endile teatud populaarsuse ning sellega seoses ka Itaalias ja Prantsusmaal toimunud parlamendivalimistel tugeva valijaskonna seljataguse. Olukord on nii halb, et punased katsuvad nüüd igasuguste kombinatsioonidega neile pealesurutud ramalast olukorrast välja pääseda.

Kui nõndanimetatud Eurokommunistid tahavad oma „pai poisi" mängu jatkata, mis on läänemaailmale puru silmapuistamiseks hädavajalik, siis peavad nad inimõiguste kaitseks välja astuma, mis on nelle aga väga vastumeelne operatsioon kuna sellega satuvad nad risti vastu N. Liiduga, kelle toetus neile võimule pääsemiseks ja võimu käes hoidmiseks on hädavajalik. Ja nii näemegi nüüd, kuidas Lääne-Euroopa suuremate kommunistlikkude parteide juhid suures hädas siplevad ja vingerdavad, katsudes vene hundile süüa anda, kuid sealjuures läänemaailma lambad terveks jätta.

Itaalia kommunistliku partei juht Berlinguer nimetab dissidentide tagakiusamist raudeesriidetaga tagasihoidlikult „autoritaarseks aktsiooniks", Prantsusmaa kommunistliku partei juht Marchais vihjab „tuhmunud ideaalidele" ja Hispaania kommunistid hoiatavad, et surve „sünnitab antikommunismi".

Kuid läänеriikide kommunistlikkude parteide juhid võivad N. Liidu kritiseerimisel minna ainult teatud piirini. Kui nad üle selle piirjoone astuvad, siis satuvad nad Kremli põlu alla ning neid pannakse reeturite nimekirja. Kreml teab väga hästi, et ta vähendab dissidentide tagakiusamisega Lääne-Euroopa kommunistlikkude parteide võimalusi võimule tulekuks, kuid nähtavasti on dissidentidele järelandmiste tegemine nii suure riskiga, et Kreml ei saa seda endale lubada. Kui see nii on, siis võib oletada, et parteide tippudes kardetakse tõsiselt vene masside ärkamist, mis kaasa võib tuua suuri ettenägematuid sündmusi.

°

Kuidas oleks sellega kui meie hakkaksime tulevikus saama Jaapanist ka shoti viskit? Seda eriti nüüd, kus Inglismaalt saabuva shoti viski hind pidevalt tõuseb ja see jook muutub tavalisele surelikule peatselt kättesaamatuks.

Tegelikult ei ole see küsimus tühjast varnast võetud. Jaapanlased, kes on võitnud endile ülemaailmse kuulsuse välismaiste produktide järeltegemisega, müda nad saadavad maailmaturgudele odavate hindadega, hakkasid juba 1923. aastal shoti viskit järele tegema. Seile trikiga sai hakkama jaapani suur alkohoolsete jookide tööstus Suntory Ltd., kellega nüüd on võistlema asunud uus ettevõte Kirin-Seagram, kes saadab turule sellised inglise nimega shoti viski marke nagu Robert Brown ja Dunbar. Suntory produtseerib praegu aastas 223 miljonit pudelit viskit, millest ainult 5 protsenti läheb eksportiks kuna Kirin-Seagrami produktsioon on ainult 12 miljonit pudelit aastas.

Kui meie kasutame siin läänemaailmas jaapani foto- ja raadioaparaate ning mootorrattaid ja autosid, miks ei võiks juua meie jaapani viskit. Kahtlemata on meile veidi imelik tunne kui meie leiame „shoti viski" pudeli põhja alt väikese sildi „Made in Japan", kuid kui see viski maksab näiteks 4 dollarit pudel Inglismaalt saabunud 8 või 9 dollarilise pudeli asemel, siis unustab ostja juba esimese lonksu järele „Made in Japani" kaubamärgi.

AMI

● Dr. Erik Linnolt koos abikaasa, kirjanik Asta Willmann-Linnoltiga Farmingtonist, Conn. viibisid talvisel puhkusmatkal Martinique saarel, külastades ka teisi Antillide saari.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

12. ja 13. märtsil on valvearstiks dr. Tari, tel. 922-3824.

Austraalia Eesti Seltside Liidu toetus „Meie Kodule"

Austraalia Eesti Seltside Liidu esinduskogu oma viimasel aastakoosolekul Adelaides otsustas meie siinse ainukese eestlaste häälekandja „Meie Kodu" väljaandmist toetada 2000 dollariga. Viimase määramist tingis lehe produktsioonikulude suur tõus peamiselt trüki- ja postikulude osas.

Lehe väljaandmisega tegelevad asjaosalised hindavad kõrgelt AESL-i esinduskogu arusaamist lehe majanduslikest probleemidest ning heatahtlikku suhtumist „Meie Kodu" tegevusse, mis tingis suurenenud toetuse määramist. Eelmisel aastal oli AESL-i toetus „Meie Kodule" 1500 dollarit.

Hiljutisel Liidu juhatuse koosolekul otsustati määratud toetusest „Meie Kodule" väljasaata $1000.— ning ülejäänud osa hiljem — Rahvuskapitali laekumiskäigus. Nimetatud toetus maksetakse Rahvuskapitali Vabadusvõitluseks määratud sihtsummast.

Leedulaste kultuurkapital kindlustamisele

Leedulastel tegutseb kultuurfond, mille puutumata põhikapitaliks on $1.250.000, mis investeeritud peamiselt aktsiatesse. Selle fondi dividendid kulutatakse kultuurilisteks toetusteks. 1976. a. oli dividendide kogusumma $65.000, normaalsest vähem, kuna osa aktsiaid ei andnud loodetud tulusid. See tõstis üles põhikapitali paigutamise küsimuse. Fondi juhtivate organite poolt peeti vajalikuks kapitali investeerimises ette võtta muudatusi. Tahetakse see investeerida nii, et ei ole kartust vähenemiseks. Väideti, et parem on saada vähem dividende, kui seista ootamata olukordade ees põhikapitali vähenemisega. (VES)

Huvipakkuv teatrisündmus St. Lawrence Centre'is

Toronto Arts Productions Theatre Company viimase talvehooaja etendusena etendub praegu St. Lawrence Centre'is itaalia kirjaniku ja 1924. a. Nobeli laureaadi Luigi Pirandello näidend „Six Characters in Search of on Actor" (Kuus karakteri autori otsingul).

Pirandello (1867—1963) oli omal ajal moodsa itaalia kirjanduse juhtiv dramatist, kes alustas oma kirjanikukarjääri romaanikirjanikuna. Ta arendas oma loomingus isiku identsuse lahendamatuid probleeme individuaalse isikupära suhtes. Oma näidendeis, eriti aga 1921. a. kirjutatud ülalnimetatud näidendis, ta arendas seda teemat veelgi edasi, viies need küsimused reaalsuse ja meeltesegadusega sugulusse. Ta dramaatiline tehnika on väga omapärane, iseloomult ebateatrilik, esitades intellektuaalseid probleeme paradokslikes vormides. Olles eelkäijaks mõneti absurdteatrile, kus näitlejad mängivad osi ja karaktereid, kes otsivad mõtet ja sisu oma eksistentsile, mis kulmineerub ühe teatri näitlejate ja grupi karakterite vahel.

Teater omab suuri võimalusi, ja on käesoleval hooajal andnud meeldejäävaid lavastusi, kuhu vaadeldav uue saavutusena liitub. Teatris on rida häid näitlejaid, kes oma talvise hooaja lavaloomingus on erinevaid kujusid elavaks loonud ja külastajaile teatrilise elamuse andnud. See on olnud hea kokkupuude kanada teatriga, et selle kõrval oma teatrit näha.

Pirandello näidend on mängukavas kuni 12. märtsini.

Tallinna paviljoni komitee osaline koosseis. Pildil vasakult istuvad L. Leivat, K. Jõgi, Tiina Järviste, Ellen Peterson, Marju Säägi, Reet Varik-White, T. Tõsine; seisavad T. Tomson, H. Mäeste, E. Eerme, H. Oja, W. Mandra, H. Laimets ja B. Lindre.

Foto: J Kreilis

Inglismaa eestlased on tõsised rahvuslased

Eesti diplomaat Valter Kotsar räägib eestlaste tegevusest

STOKHOLM (EPL) — Rootsis viibis lühemat külastusel eesti diplomaat Valter Kotsar, omaaegne saatkonnanõunik Helsingis, kes möödunud aastal asus tööle Eesti Vabariigi saatkonda Londonis, olles vahepealsetel aastatel töötanud Uppsalas ühes erafirmas.

Valter Kotsar on vaimustatud Inglismaa eestlastest. Seal on säilitatud kokkuhoid ja väike eestlaskond suudab teinekord rohkem kui võiks uskuda. Inglismaa eestlased on tõsised rahvuslased, kinnitab Kotsar, kes kirjeldab eestlaste arvulist suurust ja seltskonlikku elu. Ta ütleb:

— Umbkaudselt arvestades on eestlasi Inglismaal 4000 ümber.

Neid oli kord rohkem, kuid aegapidi on inimesi lahkunud Kanadasse, Londonis on eestlasi 300 piirides. 12-miljonilises linnas on see ju piisake, kuid eestlasi on üksikutes tööstuslinnades rohkem. Nii näiteks 300 km Londonist põhja pool asuvas Bradfordis on 600 eestlast. Võisin läinud suvel neid Inglismaa eestlaste suvepäeval Bradfordis kohata. Üle-Inglismaaline pidustus toimus nende endi kohalikus Eesti seltskondlikus majas ja selle pargitaolises ümbruses.

Kuna eestlased armastavad koos käia, siis on soetatud Eesti Majasid suurematesse keskustesse s. o. Londoni, Leicesteri ja Bradfordi.

Need majad on küllalt suured, et võimaldada mitmekesist seltskondlikku tegevust, kultuurilisi üritusi, ettekandeid, pidusid jne.

Isegi teatrit tehakse. Ja lugemishuvilistele on raamatukogud. Et asi kokku läheks majanduslikult, üüritakse ruume välja ka teistele gruppidele. Inglismaal on suur arve sisserändajaid. Eestlaste kontakt on loomulikult tihedam balti naabritega kui saatusekaaslastega, kelledega meil on ka ühised poliitilised huvid. Kuigi Londoni Eesti Maja on Inglismaa eestlaste peamine keskus, siis sellekõrval võib arvestada Londoni Eesti saatkonda, mis traditsiooni kohaselt on Inglismaa eestlastele vaimselt juhtivaks tsentrumiks, kus on võimaldatud pidada ka laulukooriharjutusi, koosolekuid jne.

Eesti Majja on aga keskendatud kultuuriline ja seltskondlik tegevus.

Seda eriti nädalalõppudel, mil majja koguneb rohkesti rahvast. Eesti Majal on ka suur teatrisaal, mis võiks üllatada kõiki neid, kes teavad, et Londonis on vaid 300 eestlast. Need on aga aktiivsed inimesed ja suur osa maja töödest tehakse talgukorras idealistlikul alusel.

Eesti Vabariigi saatkond Kensingtonis on üks loomulikke kitlastuspunkte ka välismaalt tulnud eestlastele.

Külalisi tuleb sageli Rootsist, Euroopa mandrilt, USA-st, Kanadast, Austraaliast jne. Eestlased on liikuv rahvas.

Eriti nooremate eestlaste huvi on suur selle Eesti iseseisvuse ühe viimse kantsi vastu.

Inglismaa eestlased on enamuses juba Briti kodanikud, nii nagu teistes maades on eestlased omandanud asukohamaa riikkondsuse. Selletõttu ei ole saatkonnal enam palju praktilisi probleeme lahendada, näiteks konsulaaralal.

E.V. aktus Londonis

Londonis, Ont. tähistati Eesti Vabariigi 59. aastapäeva aktusega pühapäeval, 20. veebruaril YMCA ruumes. Aktus algas lipu sisse toomisega, mille järele Vivian Terri mängis klaveril O'Canada ja siis lauldi ühislaulu „Eesti lipp". Avasõna ütles Eesti Seltsi esimees Kaljo Loone, kes tervitas külalisi ja tutvustas aktusekõnelejat, tuntud noorsoojuhti Leo Puuritsat.

L. Puurits oma sisukas kõnes andis ülevaate tänapäeva poliitilisest olukorrast. Ta puudutas ka meie olukorda paguluses ja nentis, et siin on üles kasvanud kolmas generatsioon, kes julgelt ja kindlas toonis on valmis Eestile vabadust nõudma.

Meie kodumaad ähvardab vene laviinidega üleujutamine, kuid eesti rahvast ei ole keegi veel suutnud hävitada, matta ja vaikima sundida.

Eestluse selgroog on jäänud murdmata.

Järgnes langenute mälestamine. Õpilased Peeter Terri, Toomas Reikam ja Aaro Tõnnis asetasid põlevad sini-must-valged küünlad kõnelauale ja Lisa Reikman deklameeris Marie Underi luuletuse „Mälestus ja tõotus". Edasi luges Leonhard Kahro ette Eestlaste Kesknõukogu Kanadas läkituse ja sellejärele esitas täienduskooli õpilaskoor koolijuhataja Valdek Lenki juhatusel neli laulu: E. Rajaloo — „Eestile", Eesti rahvaviisid „Sarve hääl" ja „Üles, üles" ning L. Virkhausi „Noorte laul". Klaverisaatjana tegutses Vivian Terri.

Järgnevalt oli londonlastel võimalus kuulda muusikalisi ettekandeid noorelt viiuldajalt Aarne Tammisaarelt, keda saatis klaveril Tiiu Haamer.

Noored kunstnikud esitasid „Meditatsiooni" Jules Masseneti ooperist „Thais" ja Pablo de Sarasate „Mustlasviisid", mis tuli kuulajate tungival soovil kordamisele. Esinejaid tänati lilledega. Aarne Tammisaar on juba teist aastat Londoni sümfoonia orkestris viiuldajaks ja Tiiu Haamer on lõpetanud Rochesteris Eastman School of Music magistri kraadiga.

Meeleolukale aktusele ütles lõppsõna seltsi arhivaar Osvald Lokk. Aktus lõppes hümniga. Järgnes koosviibimine kohvilauas.

EERIK PURJE

KINDLUSTUSBÜROO

Kõik kindlustusliigid

958 Broadview Ave., Suite 203

Toronto, Ont. M4K 2R6

Tel. 461-8300

H. KIRIK
Insurance Agency

KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Eesti noorkunstnik Liljevalchis

STOKHOLM (EPL) — Ajaleht Expressen avaldab artikli eesti noorkunstniku, 17-aastase Mikk Noodapera kohta, kes kõige noorema osavõtjana pääses Liljevalchi galerii traditsioonilisele kevadnäitusele.

Konkurents on äärmiselt tugev — 1100-st soovijast pääsesid näitusele ainult 178 kunstnikku, kes panevad välja 467 teost (žüriile esitatud u. 3000 teose hulgast).

Mikk Noodapera õpib Eklideni gümnaasiumis, ta on varem esinenud ainult eesti noorte kunstigrupi näitusel Eesti Majas. Mikk nägi Liljevalchi näituselkuulutust lehes, võttis maali kaasa ja viis žüriii kätte — ja see õnnestus. „Maal" kujutab endast akent kardinatega, mille taga on näha saarestiku maastik, maalimisvahenditeks õli, pliiats ja akrüülvärvid. Maali nimi ongi „Skääriaken" („Skärgårdsfönstret") ja see maksab 250 krooni. (ca 60 dollarit).

Mikk pole kuigi palju maalinud õlis, küll aga õppinud Hermodsi joonistamiskursusel, mis on määratud tulevaste reklaamijoonistajate jaoks. Ta ei kavatse hakata vabakunstnikuks, võistlus on liiga tugev. See on tugev isegi reklaamjoonistuse alal.

Suri male suurmeister

Moskvast teatatakse, et seal suri 58 a. vanuses rahvusvaheliselt tuntud maletaja Isaak Boleslavski. Ta on korduvalt esinenud Vene meeskonnas rahvusvahelistel maleturniiridel.

Washingtoni Kultuuripäevade mitmekesine programm

WASHINGTON — Hüüdlausega „kohtume kirsiõite aegu" toimuvad järjekordsed Kultuuripäevad Ühendriikide pealinnas 8.—10. aprillil, millal õitsevad Washingtoni ilukuulsad kirsipuud.

Kultuuripäevade-77 tegevus algab reedel, 8. aprillil kell 10.00 hommikul Valgest Majast seitse miili põhja pool asuvas hotellitaolises Silver Spring, Maryland, Holiday Innis. Seal toimuvad kõik reedesed üritused, kaasaarvatud õhtune kontsert ja sellele eelnev ühisõhtusöök, lisaks laupäeva õhtune kultuuriball.

Laupäeval toimub aga päevane tegevus mõni miil ida pool asuva University of Marylandi konverentsi keskuses (Center for Adult Education), kus peeti ka 1968. aastal esimene Balti Teaduste Konverents ja alguse sai õpetlaslik organisatsioon AABS.

Pühapäevane kontsert-jumalateenistus leiab aset tilkoodi kabelis.

Põhiliselt koosneb terve Kultuuripäevade-77 programm esiettekandeist. Reede hommikul on esimeseks ettekandeks Torontos asuva kunstniku Rutt Tulvingu vestlus slaidide abil enda loomingust.

Tulvingu omaloomingu käsitlusele järgneb Torontos asuva kunstiajaloolase Eda Sepa slaididega täiendet loeng eesti kunstist maailmakunsti taustal. Ettekanne pakub eesti kultuurist huvitatuile ülevaate eesti kunsti sarnadustest ja erinevustest kaasaegsest loomingust väljaspool Eestit. Kultuuripäevade raames kasutatakse ära ka pealinna kunstikogusid, kusjuures asjahuvilistele on korraldatud tihistuur kahte tuntuimasse kunstigaleriisse Ühendriiges — National Gallery of Art ja Hirshhorn Museum. Esimese kogu on üldiselt klassikalisem ning seal on alalisel näitusel ka Tallinnas sündinud ja surnud Michel Sittowi kaks maali. Hirshhorni kunstimuuseumis on esile toodud aga nüüdisaegsem ameerika kunst.

Üheaegselt kunstigaleriide tuuriga jätkuvad kohapeal ettekanded teistel teemadel. Nii esineb reede pealelõunal loenguga eesti muinasteaduse teemal dr. Viktor Kõressaar New Yorgist. Kõressaar on väheseid eestlasi, kes on kompetentne seda harva käsitletud kultuuri ja teaduseharu esitama.

Temale järgneb kirjanduslik pealelõuna, kus Ilmar Mikiveri vahendaval juhendamisel esinevad ettelugemistega enda loomingust meie kirjanikke Läänes, näiteks Rootsist kohale saabuv Raimond Kolk, Torontost külla tulev Arvi Kork, kohapeal asuv ja 80. sünnipäeva tähistav Pedro Krusten j. t.

Reede õhtul toimub Kultuuripäevade raames ühine õhtusöök Arvi Korgi lühiettekandega. Sellele järgneb kontsert, milles peaosa täidab Torontos hiljuti suure menuga esinenud New Yorgi Esto-Atlantise Noortekoor. Kultuuripäevadest osavõtu kulu on umbes sama, kui viimati 1975. aastal New Yorgis.

Kultuuripäevade üksikasjalikku informatsiooni ja registreerimislehti võib saada järgmise korraldava toimkonna liikme käest: Jaan Toots, 2969 Upton Street NW, Washington DC 20008.

Põhjamaade kirjandusauhind soome-rootsi kirjanikule

Põhjamaade kõrgeim kirjandusauhind määrati 10. jaanuaril soome-rootsi kirjanikule Bo Carpelanile tema viimase, üheteistkümnenda luuletuskogu „Hämarates ruumides ja valgeis" („I de mörka rummen, i de ljusa" 1976) eest. Selle preemia väljaandmisel võeti arvesse ka luuletaja varasemat loomingut, mis hõlmab nii poeesiat, proosat kui näitekirjandust. Bo Carpelan on sündinud 1926 ja debüteeris 1946 soome-rootsi modernismist mõjustatud luuletuskoguga. Võrdlemisi raskesti loetavad on ka ta 40. ja 50. aastail kirjutatud kogud. Pärast seda hakkab ta loomingus ilmnema minek lihtsuse poole. Ta on esimene soome-rootsi kirjanik, kellele on määratud Põhjamaade Nõukogu kirjandusauhind.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Mahsab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$28.—	$30.—
Poolaastas	$14.50	$15.50
Veerandaastas	$ 8.—	$ 8.50

KIRIPOSTIGA

	Kanadas:	USA-s:
Aastas	$46.—	$51.—
Poolaastas	$23.50	$26.—
Veerandaastas	$12.50	$14.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $60.—, poolaastas $30.50, veerandaastas $15.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

Nr. 18

RASKE HAIGUS VÕTTIS MEILT UNUSTAMATULT ARMSA

LYDIA KLAAS'i

sündinud 19. augustil 1914 Pärnumaal
surnud 2. märtsil 1977 Torontos

sügavas leinas

ABIKAASA
kasupoeg ARVO perega
kasutütar HELME perega
kasutütar SIRJE abikaasaga

Võõras mullas rahupaiga
oled saanud endale.
Tee, mis käidud, lõppes ära,
kadunud on ilmakära.
Sääl ei tunne valu, vaeva
kõrgel Isa juures taevas.

KAUAAEGSET SÕPRA

LYDIA KLAAS'i

mälestavad kurbuses

H. TOOTS abikaasaga
R. SEPA abikaasaga

ARMAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad

A. MELISTE abikaasaga
E. MELISTE perekonnaga
T. HOMITS perekonnaga

UNUSTAMATA ARMAST SUGULAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad sügavas leinas

ARVO KLAAS abikaasaga
AVO KLAAS abikaasaga
ANNE-MARI REMMEL perekonnaga

Puhka rahus
võõra maa mullas!

LAHKUS MEIE ARMAS

LYDIA KLAAS

Mälestavad leinas

ANDREI ABE
HUBERT perekonnaga
UNO perekonnaga
ALEKS. ABE
MEINHARD ABE
HERTA ja TIIU ESTER

PIKA RASKE HAIGUSE JÄRELE PUHKAMA LÄINUD ÕDE

LYDIA KLAAS'i

mälestab

vend HERMANN perekonnaga Göteborgis

KALLIST VENNANAIST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad

SINAIDA ja EVALD LAAGER New Yorgis

ARMAST SUGULAST JA HEAD SÕPRA

LYDIA KLAAS'i

mälestab leinas

JAKOB AVI abikaasaga

ARMAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad leinas

E. PEDE perekonnaga
O. PÕLD abikaasaga
V. LEPMETS abikaasaga
A. NURM abikaasaga
M. MÜRK abikaasaga
I. LILLIOJA

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBI LIIGET

LYDIA KLAAS'i

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

RASKE HAIGUSE LÄBI LAHKUNUD SUGULAST JA HEAD PEREKONNASÕPRA

LYDIA KLAAS'i

mälestavad leinas

SINAIDA PÄIKE abikaasaga
LEILI TERTS perekonnaga
ELLI TERTS

MAI-KAJA KORK

kotkajärve metsaülikool

LUGUPEETUD SELTSILIIGET

LYDIA KLAAS'i

mälestab leinas

TORONTO EESTI SELTS

HEAD PEREKONNASÕPRA

HEINO REIO't

mälestab

Tähtede taga,
seal koidab Sul taevas.

M. MARRAS

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 o 489-8002

ARMAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad

HERMAN VIRKUS abikaasaga
EVALD KUUTAN abikaasaga
JAAN KUUTAN abikaasaga
FRITZ RÜÜTBERG abikaasaga

PUHKA RAHUS ARMAS

HEINO REIO

Mälestavad kaasteenijad ETK-st

LEIDA OOLO
EVALD TIMUSK abikaasaga
LUDVIG WAHTRAS abikaasaga
KALJU VARANGU perega

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

HEINO REIO't

sündinud 11. mail 1904 Väike-Maarjas
surnud 28. veebruaril 1977 Hamiltonis

Sinu kätte annan
ma oma vaimu.
Taaveti laul 31:6

leinavad

ABIKAASA ja POEG perekonnaga

UNUSTAMATA ARMAST ÕDE JA TÄDI

MARTA ROOSA't

sündinud 1. mail 1903 Emmastes, Hiiumaal
surnud 26. veebruaril 1977 Norrköpingis, Rootsis

mälestavad sügavas leinas

vend VOLDEMAR VANASELJA perekonnaga
ANNE BOADWAY perekonnaga
TIIU ZULIANI abikaasaga

Puhka rahus!

ARMAST VIL!

MAI-KAJA KORK'i

neiuna Aule
sündinud 14. mail 1938 Tallinnas
surnud 28. veebruaril 1977 Greenbelt'is, Md.

mälestavad

korp! Filiae Patriae Koondis ja Vil! Kogu

MANALASSE VARISENUD

NORA KÜLM'a

leinates avaldame südamlikku kaastunnet
abikaasale AUGUST KÜLM'ale

T.E. ÜHISPANGA UUDISTE TOIMETUS

OOTAMATULT LAHKUS IGAVIKKU MEIE ARMAS SUGULANE

ELMAR SAAGE

Sündinud 20. augustil 1908 Väike-Maarjas
Surnud 3. märtsil 1977 Thunder Bay's

Mälestavad vaikses leinas

ALICE SAAGE
ELLI PETERSON

ELMAR SAAGE't

kauaaegset armast sõpra

mälestavad sügavas leinas

ALMA ja ARTUR VIKATI
ELLA ILMJÄRV
ANNA, VILMA, FRANK ja INGRID

ARMAST SUGULAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad leinas

SINAIDA ja JAKOB PAALBERG Vancouveris
JAAN PAALBERG perekonnaga Vancouveris
ALEKSANDER PAALBERG perekonnaga Kodu-Eestis
MARIA SIIRDMAA perekonnaga Kodu-Eestis

Tartus 100.000 elanikku

Tartus sündis 18. veebruaril saja tuhandes elanik. Ülikoolilinn on saanud Eestis teiseks linnaks, kus rahvaarv ületab 100.000. Linn areneb kiiresti. Sõjajärgseil aastail on rahvaarv kahekordistunud. Viimase kümne aastaga on kerkinud uus elamupiirkond, kuhu on asunud ligi 30.000 inimest. Tartu on nüüd suur tööstus- ja kultuurikeskus.

EINO KURIS

AIANDUS

Kips soola kahjustuste vältijana

Käesoleval lumerikkal talvel kasutatakse soola rikkaljkult teedel jää ja lume sulatajana. Arvestatakse juba suurte soola kuludega ja räägitakse tuhandetest tonnidest suurenenud soola kogustest. Teedelt satub sool murule, puude ja põõsaste juurtele jm. Soolaaurud samuti tekitavad kahjustusi eriti igihaljaste juures. Tulemusena näeme kevadel teede äärtel sageli rohualasid ja surevat loodust. Varem oli ainukeseks soola kahjustuste vähendajaks iga aasta mulla asendamine uue soolavaba mullaga, millele järgnes näiteks murul uute mätaste panek või uus seemne külv.

Canadian Gypsum Company Limited on katsetanud juba mõned aastad kipsiga. Katsete senised tulemused näitavad, et kips vähendab soola kahjustavat mõju ja samalajal muudab mulla struktuuri paremaks. Sool otsese loodust kahjustava mõju kõrval hävitab ka mulla struktuuri. Soovitatakse juba sügisel kipsi külvata sinna kuhu võiks talvel ja kevadel sool või soolaveed tungida. Vajalik on kevadel korrata kipsi külvi. Soola kahjustuste vältimiseks soovitatakse sügisel ja kevadel panna murule, põõsastele jne. 20 kuni 40 naela kipsi 100 ruutjala maapinna kohta.

Kips mulla struktuuri parandajana soodustab orgaaniliste ainete kõdunemist, lisab mullale kaltsiumi ja väävlit ning muudab leelised mullad hapumaks. Hapudel muldadel kipsi kasutades peaks selle neutraliseerimiseks hiljem lupja külvama. Teame, et enamik taimi kasvab edukalt neutraalsetes muldades. Mulla struktuuri parandajana kasutatakse kipsi eriti rasketel savimuldadel. Muutes mulla õhulisemaks võimaldab see paremat taimede juure arengut. Mulla struktuuri muutmiseks kasutatakse 50 naela kipsi 1000 ruutjala muru kohta. Muru külvates eriti raskele savisele pinnale tuleks sinna varem panna veelgi suurem kogus kipsi. Roosidele peetakse sobivaks kipsi koguseks pool kuni nael ühe põõsa kohta kaks korda aastas. Samalajal tuleks ka roosidele lisada rikkaljkult laudasõnnikut, puulehe-komposti jne. Lillepeenardele ja köögiviljadele on soovitatud koguseks 20 kuni 30 naela 100 ruutjala kohta. Ilupõõsastele ja igihaljastele pannakse keskmiselt kevadel ja sügisel paar naela põõsa kohta.

Lõigatud rohust valmistatakse ka kipsi abil edukalt komposti. Ühe aiakäru täie rohu koguse kohta pannakse üks nael kipsi. Soovitatakse igapäev segada ja ka veel kipsi lisada. Reklaam ütleb, et nii peaks kompost kiimne päevaga valmima.

Sogaseid savipõhjaga tiike samuti puhastatakse kipsiga pannes 12 naela 100 kuupjala vee kohta.

Kips on müügil 50 naelalistest kottides Grand Prize Lawn & Garden Gypsum'i nime all. Kanadas ja Ühendriikides tehtud katsete tulemused peaksid tiivustama koduomanikke ka sellisteks katseteks.

Ka roosil on ajalugu

Aiaarhitekt Hele Liiüsi ettekanne viimati Eesti Teadusliku Seltsis pakkus roosidehuvilistele ja ka teistele palju tähelepanuväärset. Kuulsime m. h., et ka roosidel on oma ajalugu — eri ajajärkudel on olnud oma „moeroosid". Viimaste liiki võib arvata ka selle toredaõielise, mis on aretatud pärast Teist maailmasõda ja kannab nimetust „Peace" (Rahu). Kuid sõja kaotanud maadel eelistatakse teda nimetada teisiti, Saksamaal näiteks — „Gloria Dei" (Jumala sära).

Hele Liüs on populaarseks saanud raamatu „Boken om rosor" (Raamat roosidest) (ilmus 1955) üks kaasautoreid ja ta jutustas ka eeltöödest selle jaoks. Ettekanne näitas, kui suure teadusliku põhjalikkuse ja nõudlikkusega ta suhtub oma erialasse.

Hästivalitud valguspiltidega illustreeritud ettekande võttis arvukas kuulajaskond vastu tunnustusega roosidemaailma asjatundliku ja huvitava esiletoomise eest.

Tähtis informatsioon tulumaksu kohta.

Kui teie teenite raha, siis peate seda ka deklareerima. Ning selle all tuleb mõista üks kord aastas föderaalse tulumaksulehe täitmist, mis tuleb saata Revenue Canada, Taxation'ile Ottawas.

Iga Kanadas elav isik, kellel on olnud 1976. aastal tulu, mis ületab lubatud mahaarvestused ja isiklikud erandid, peab täitma TI Individual Income Tax'i lehe mitte hiljem kui 30. aprillil 1977. Kui teie ei ole saanud oma tulumaksulehte, siis hankige see endale kohalikust postkontorist või District Taxation'i büroost.

Tulumaksulehel tuleb anda põhiliselt andmed oma nime ja tulude kohta kõigist allikatest, redutseerida see tulu lubatud mahaarvestustega ja eranditega ning lõpuks kalkuleerida välja tulumaksu summa. Teie abistamiseks on tulumaksulehega kaasa juhis — Income Tax Guide — mis annab teile kõike vajalikku informatsiooni.

On oluline, et teie täidaksite oma tulumaksulehe korralikult ja täpselt. Esmajoones tuleb teil nõudsta KÕIK oma sissetulekud, mitte ainult need, mis on märgitud tööandja käest saadud T4 sedelile, vaid ka kõik teised sissetulekud, mis teie olete saanud aasta kestel. Näiteks kõik tasud, mis teie olete saanud oma teeninduste eest kuigi teile ei ole antud nendele T4 sedelit, samuti kõik sularahas saadud jootrahad ja kingitused, sissetulekud kõigist investeeringutest, kaasaarvatud sõpradele ja sugulastele laenatud raha intressid, tulud üüridest ja saadud perekonna abirahad.

Kasutage ära kõik seaduslikult lubatud mahaarvestused ja erandid. Näiteks kui teie toetate ja abistate kedagi, kes elab Kanadas (või väljaspool Kanadat kui ta kvalifitseeruks Kanadas elades teie toetusele), siis on teil võimalik teha isiklikke erandeid selle isiku arvel. Kui teie toetusel elav isik ei ela Kanadas, siis peate täitma vastava formulari (TIE-NR), mille teie saate kohalikust District Taxation Office'ist ning lisama selle koos vajalikkude kviitungitega tulumaksulehe juurde. Sellel formularil tuleb esitada teie toetusel elavate inimeste nimed, aadressid ja vanused.

Kirjutage tulumaksulehel õiged andmed õigesse kohta, tehke täpselt oma kalkulatsioonid, siis kontrollige ja tehke järelkontroll, kasutades sealjuures juhendi abi.

Kui teil tekib raskusi, siis pöörake oma District Taxation Office'i poole. Sealsed ametnikud annavad teile seda abi, mida teie vajate. District Office'te aadressid ja telefoninumbrid on teie juhendi tagaküljel. Ärge unustage — teie tulumaksuleht peab olema postitatud mitte hiljem kui kesköösel, 30. aprillil, 1977.

Revenue Canada Taxation
Hon. Monique Bégin
Minister

Revenu Canada Impôt
L'hon. Monique Bégin
Ministre

JÄÄTUNUD RAAMAT

KOOSTANUD ANTS VOMM

22.

BERINGI MERI JA ALEUUDID

Beringi meri on eriti huvitav geograafilisest vaatevinklist, sest ta ranniku- ja saartekliima on nii erinev Gröönimaa, Islandi, Norra ja Teravmägede vahelisest Põhja-Jäämerest ja näitab meile selgelt kui palju meil on kasu soojast golfihoovusest ja pehmetest edelatuultest, mis puhuvad üle Atlandi. Kui Islandi ja Shotimaa vahelt troopikast edasikandunud hoovus ja tuuled tungivad Teravmägedest mööda Novaja Zemljani, siis Beringi meri jääb kahjuks sellest ilma. Lõuna poolt ei lase Vaikse ookeani pehmeid hoovusi sisse pikk ahelmägestikuline saartekett ja kuigi Beringi meri ulatub madalamale kui Fa'röe saarestik, siis on siin ometi külmem kui teisel pool maakera.

Pikk ja kitsas Alaska poolsaar, mis moodustab Beringi mere kagupiiri, näitab selle ebasõbraliku mere mõju, sest selle kaugeleulatuva „maakeele" põhjakallas on polaarse ilmega, kuna lõunapoolne saareosa elab mahedas Vaikse ookeani kliimas. Siin leidub saari, kus enne venelaste tulekut elasid mereloomad suures rahus.

Beringi mere kaldad on alasti hallid ja Aleuutide saarestiku rohked vulkaanid ajavad oma laavajõgesid üle lageda maastiku. Kuid vesi on siin täis vilgast elu. Hiigelvetikad, nagu neid ei leidu isegi palavvöötmes, moodustavad mööda kaljuseid randu veealused hiigelmetsad. Suur hulk kalu, vaalaskalu, merehobuseid ja hülgeid täidavad mere ja kaldad ja merelinnud elavad kaljudel. Kuid need mereaarded olid ka orjuse toojaiks. Kui merisaarmast poleks eksisteerinud, siis siinsed saarteelanikud oleksid elanud arvatavasti väga kaua oma metsikus vabaduses. Teiste meriloomade pärast tsaar vaevalt oleks hakkanud nii kaugele tungima.

Nii nagu terve Hudsoni lahe territooriumite karusnahakaubandus oli ühe tugeva kompanii käes, niisamuti teine jõuline kompanii tundis rõõmu heast karusnahaärist Venemaa poolt okupeeritud idaaladel. Vene Karusnaha Kompanii alla ei kuulunud mitte ainult Aleuudid vaid ka Põhja-Ameerika manner kuni 55° põhjalaiuseni, läänerranniku ulatuses. (A. 1867, kaheksa aastat enne selle raamatu trükist ilmumist, müüsid venelased osa Ameerika jahimaad ameeriklastele. Kuna dr. Hartwigi andmed päärinevad ajastust, kus Ühendriigid ei olnud oma tsivilisatsiooniga veel nii kaugele jõudnud, siis loeme siit jäätunud raamatust üht osa jäätunud ajaloost, mis nagu palju muudki, möödunud sajandil oli tõsiasi, ent tänapäeval vaid unustussevajuv muinasjutt.)

Vene Karusnaha Kompanii, mis asutati a. 1799 Keiser Paul'i poolt, omas 1839. a. kolmkümmend kuus jahiasundust oma maaaladel. Selle keskuse peakorter oli Sitka saarel Uus-Arhangelskis.

Kõikidest kohalikest suguharudest, kes elasid Vene-Ameerika tühimail, tasub kõige rohkem kõnelda aleuutidest. Peale 1817. a. masshävitamist oli neid järgi ainult 1000, näidates hilisemal ajal jälle paremat iivet, kuna uued isandad leidsid, et mees on parim maa saadus ja ilma jahimeesteta ei saa nad ka enam nahku. Iga aleuut, kes oli saanud kaheksateistkümne aastaseks, pidi teenima tsaaril ajal Vene Karusnaha Kompaniid kolm aastat ja ta pidi seda orjapalga eest tegema. Üks usumees, kes elas kümme aastat Aleuutidel, kirjeldas neid kui tõsiseid ja kurbi inimesi, kes ükstesisega ei riidle ja isegi nende lapsed ei naerata venelasele, nagu tavaline laps armastab naeratada.

Merilcomade jahtimisel olid aleuudid eriti osavad. Merisaarma püüigiks kogunesid nad aprillis või mais ühe pealiku alla ja sõitsid viiekümne kuni saja nahast paadiga Kuriili saartelt välja, kattes oma jahiajal tervelt 3000 miili. Jõudnud 40 versta kaugusele rannast, moodustasid nad paarikümne versta pikkuse konvoi või aheliku ja aeru paadis üles tõstes andsid hääletult märku, kui märgati kusagilt merisaarma pead tõusvat. Lähedalolevad paadid kogunesid siis saarma avastanud paadi ümber ja algas jaht.

Külmaverelisemad kõigist jahimeestest olid Rebase saarte aleuudid, kes püüdsid merisaarmast ka talvel. Kui suvine merisaarma jaht olenes heast vibusilmast ja tabavast noolest, siis talvel oli imetlemisväärt rohkem nende isiklik julgus. On teada, et talviste tormide ajal merisaarmas ronib mõnele väiksemale inimtühjale saarele ja jääb sinna magama. Aleuudid, tavaliselt kaks meest paadis, lähenesid paadis kaljurahnule või saarekesele allatuult ja kui laine kandis paadi kaldale lähemale, hüppas rannale, hiilis vaikselt merisaarma juurde ja lasi ta maha või lõi kepiga surnuks.

Merikaru nahk on peaaegu sama väärtuslik kui merisaarma nahk, kuna noore looma villane nahk on hülgenahkadest ainuke, mis kuulub parima kvaliteedi alla. Merikarusid tapeti peamiselt Komandori saartel, peamiselt St. Pauli lähedal kohalike venelaste orjuses elavate aleuutide poolt. Jaht algas tavaliselt hilja septembris, udusel õhtul, külmal päeval, kui merikarud randa tulid. Täiskasvanud merikarudel lastakse põgeneda, kuid noored on määratud surmale. Need, kes on alles neljanädalased, tapetakse armutult maha, sest nende nahk on kõige kallim.

ALASKA

1867. aastal vene valitsus müüs Ühendriikidele kõik oma halduses olevad alad Ameerikas, 500 000 ruutmiililise maaala, mis on võrdne Prantsusmaale, Saksamaale ja Briti saartele kokku. Ameeriklased maksid selle eest umbes seitse ja pool miljonit dollarit. Selles ostus on ka Mount St. Elias, Põhja-Ameerika kõrgeim mägi, enam kui 18.000 jalga kõrge ja üks väärikamatest mäetippudest maakeral. Kauba tõeline väärtus oli seekord nii müüjale kui ostjale tundmata.

Esimesed olulised andmed Alaska kohta andis a. 1866 Frederick Whymper, kes tegi matka Yukoni jõel koos ühe ekspeditsiooniga. See telegraafiline ekspeditsioon korraldati juhuks, kui otse üle Atlandi paigutatud kaablid peaksid purunema, siis tuleks Beringi väina saarestiku kaudu luua ühendus Londoni ja New Yorgi vahel, mis oleks 25 000 miili 3000 miili asemel. Telegraafikompanii kulutas mõned miljonid Läänerannikul pinda sondeerides, kuid siis selgus, et kaablid Atlandil peavad vastu ja maaühendus jäeti sinna paika.

Vahepeal jõudis F. Whymper Yukoni retke siiski ära teha. Yukon on üks suurematest põhjamaade jõgedest, kuigi selle suu on lõunapool polaarjoont. Whymper'i reisiseltskond koosnes kuuest eurooplasest ja kolmest indiaanlasest. 1865. a. oktoobris alustasid nad retke Nortoni lahest. Kahesaja miiline retk pidi lõppema Nulato's tolleaegses küttide asulas, 700 miili jõesuust, mis jooksis siin rannikuga paralleelselt.

Nad alustasid matka 27. oktoobril kell 11, kohe pärast koitu. Kraadiklaas näitas 30° alla nulli. Kõik jõed polnud jõudnud veel jäätuda, kuid neil oli kaasas nahkpaat, mis olukordä päästis. Iga kord, kui nad jõudsid mõne jäätunud ojani, lõid indiaanlased augu jäässe, katsid augu värske lumega ja jõid, imedes vett läbi lume. See oli põhjusel, et mitte väikseid punaseid tõukusid alla neelata, millest veed kubisesid. Nad kandsid lumekingi, mis on väga väsitavad, kuna nad võivad lumest raskeks muutuda. Kahjuks indiaanlased suuski ei tundnud ja inglased polnud neist kunagi hoolinud, olles oma iseloomult rohkem lapi tarkadelt tuuleostjad ja meremehed.

Jõudnud Nulatosse, veetsid nad seal talve. Whymper tegi väljas palju väärtuslikke visandeid, kuigi kraadiklaas näitas 60° alla nulli. Nende hulgas jäädvustas ta ühe iseäraliku virmalise, mis polnud nagu tavaliselt kumeras kaares, vaid siirdus loogeldes heledas elektrivalguses taeva kaugustesse. Kahvatu nagu kuu vikerkaar.

Vara aprillis hakkasid suve sümptomid välja löömа, kuna polaaraladel pole õiget kevadet ega sügist. 9. aprillil ilmusid kärbsed. Järgmine päev oli pajuurbi näha. 28. aprillil esimene hani jõudis pärale. 12. mail, kui sääsed ilmusid, murdus jõgedel jää. Järgmine päev oli näha pääsukesi ja metshanesid suuremal hulgal ja 24. mail oli Yukon jäävaba.

(Järgneb)

Kirjanik Raissa Kõvamees 70

Kirjanik Raissa Kõvamees pühitses 4. märtsil oma 70-ndat sünnipäeva Vancouveris.

Raissa Kõvamehe kirjanduslik tegevus algas juba noorelt. „Tegin omal ajal kaastööd Kuressaares ilmuvale „Meie Maale". Kogusin vanu jutte ja laule, joone all ilmus mul mõningaid lühijutte, üksikuid luuletusi ning nn. kroonise romaanina „Kolmnurk". Nii tutvustab kirjanik II auhinnaga kroonitud romaanis „Kahe väina vahel" (Orto 1956, lk. 6) oma tegevust kodumaal, kuhu jäi ka mõningaid käsikirju. Selles romaanis kirjeldatakse Muhu elu alates eelmise sajandi neljandast veerandist. Teos on ehtne pilt Muhu saare kommetest ja uskumustest ajaloolise ja sotsioloogilse väärtusega ning murdekogujale rikas allikas, sest dialoog käib igapäevases rahvakeeles. Arvo Mägi ristib „Kahe väina vahel" koos teise osaga „On lindudel pesad..." (Orto 1960) Muhu kroonikaks ja võrdleb selle ulatust Tammsaare suurteosega; „nagu mingi muhumaaline vaste järvamaalisele - kõrvemaalisele Vargamäe eeposele" („Tulimuld" nr. 1, 1961, lk. 78).

Viimase kümne aasta jooksul on autor jõudnud kirjutada veel neli romaani; huvitavalt avanevad värvikuse ja humoristliku kirjeldusviisiga muhu ühiskonna aknad; seal läbitakse igapäevase töö ja vaevaga, ootuste ja lootustega sõjad ning revolutsioonid, seal mängib loodus karme mänge ja laulab lohutavaid laule, seal muutub ka suursündmuste tagajärjel ühiskonna pilt, kus noore põlve arengu võimalused laienevad ja esivanemate kombed ning uskumused jäävad hõredamaks; lõpuks saatus justkui rebiks kõik põlised juured lahti, saates rahva põgenike radadele uute murede ja lõbude keskele. Niisugune on üks üldmuljetest romaanidest „Randlased" (Orto 1962), „Teela" (Orto 1965), „Sõja lapsed" (Orto 1967) ja „Pärisosa" (Orto 1969).

R. Kõvamehel on ka ilmunud jutukesi eesti ajalehtedes ja „Vanouveri postipoisis". Neist mõned: „Võidupüha hommik", „Vana saun", „Vildiaugu papa — ühe sitke eestlase mälestuseks".

Seitsmekümnendates aastates on autoril veel lisandunud kaks näidendit, „Piiga rannateel" ja „Ärtukuningas". Viimase etendus tähistas Eesti raamatuaastat Vancouveris, kus selle, Lakewoodi teatri II auhinna osaliseks saanud näidendi, lavastas Kusto Pikker 25. jaanuaril 1975. „Piiga rannateel" mängiti menuga Signe Pinna stuudio poolt Södra teatris, Stokholmis, 1973. aasta laulupeo nädala raamides. Seal esineti kaks korda suure publikule (29. mail ja 3. juunil 1973).

On loota, et näidendid ilmuvad pea inglise keeles kirjaniku sünnipäeva puhul.

Raissa Kõvamehe kirjanduslik tegevus paguluses on huvi äratanud ka kodumaal. Muhulastele jäävad ta teosed tõesti kroonikaks.

Arnold Kangur 75-aastane

Londoni Eesti Ev.Luteriusu kogudus avaldas tunnustust ja tänu oma kauaaegsele esimehele Arnold Kangurile tema 75 a. sünnipäeva puhul 9. märtsil.

Arnold Kangur sündis Tartus, kus ta ka üles kasvas ja oma algning keskhariduse omandas. 1925. aastal ta abiellus ja abielupaari on õnnistatud kolme lapse ja kolme lapselapsega.

Vabadussõja algusest peale võttis Arnold Kangur sellest osa, võideldes koolipoisina Tartu Kaitsepataljoni ja hiljem 8. polgu ridades, saades raskelt haavata lahingus Kõrgepalu mõisa all. Tema teeneid Vabadussõjas on hinnatud nii Eesti kui ka Läti Vabariigi mälestusmärkidega.

Pärast sõjaväe sundaja väljateenimist jatkas teenistust pioneerpataljonis vanem-allohvitserina majandusalal kuni 1936. aastani. Olles juba varem sooritanud postiametniku katsed ja teeninud Kunda, Jõgeva, Tallinna ja Nõmme postkontorites, sooritas 1936. a. posti administratiivala eksamid, õigusega kandideerida postkontori ülema ametkohale. Kuna valdas vabalt ka vene keelt, siis määrati ta „baaside" ajal postkontori ülemaks Paldiski postkontorisse.

1944 a. lahkudes kodumaalt, asus Saksamaale ja hiljem Inglismaale, kus töötas Lõuna-Wales'is mitmes terasetööstuses.

1950 a. imigreerus Kanadasse ning asus elama Londonisse.

Siia asumisest alates on Arnold Kangur olnud ustav ja aktiivne koguduse liige. Tema ja ta perekonna otsekohene ja südamlik meel on toonud nad paljudele lähedale ja võitnud neile sõpru ligidal ja kaugel. Eriti tänulik Arnold Kangurile on Londoni eesti kogudus, kelle asjaajamisi on ta enam kui 10 aastat esimehena ja ühtlasi laekurina korraldanud. Paljude aastate jooksul, mil kogudusel polnud kohapealset õpetajat, oli Arnold Kangur koguduse liikmete koondajaks ja õpetaja paremaks käeks. „Ole ustav surmani", ütleb Issand, „siis tahan Ma sulle elukrooni anda".

— a.

KANADAL ON UUS KODAKONDSUSE AKT

SEE HAKKAS KEHTIMA 15. VEEBRUARIL 1977.

Päev, millal saate Kanada kodakondsuse, koos kõigi eeliste ja kohustustega, on väga tähtis teie elus.

Uus kodakondsuse akt ei muuda nende olukorda, kes on juba Kanada kodanikud.

Seaduslikud immigrandid, kes soovivad saada Kanada kodakondsuse, on huvitatud järgmistest muudatustest:

1. Naisi ja mehi käsitletakse võrdselt — olenemata perekonnaseisust.
2. Sooviavaldajad peavad olema elanud Kanadas kolm aastat.
3. Täisealisuse piir on 18 aastat.
4. Sooviavaldajaid käsitletakse võrdselt, olenemata lähtemaast.

Sooviavalduse maks tuleb tasuda nagu varemgi, kuid Riigisekretäriaadi Ministeeriumi ametnikud annavad tasuta informatsiooni ja abi sooviavalduse täitmiseks.

Lähema informatsiooni saamiseks kirjutage kõige lähemale Kanada Kodakondsuskohtule (Court of Canadian Citizenship) või külastage seda.

Võite ka võtta ühendust aadressil:

The Registrar of Canadian Citizenship
130 Slater Street
Ottawa, Ontario
K1A 0M5

Secretary of State — John Roberts Minister
Secrétariat d'État — John Roberts Ministre

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

Küünlakuu kiri Chicagost

Üle kuu aja kestnud külm, mis vahest tõusis kuni 35 kraadini C järgi, näib olevat lõppenud. Tegi palju kahju — koolid olid suletud, osa tööstusi seisis ja kütte vähesuse tõttu pidid paljud kodudes külmetama. Õnneks oli lund vähe, mis ei takistanud linnas liiklemist, kuigi kaugematel olevatel maanteedel sügava lume tõttu liiklus ajutiselt seisis.

5. veebruaril juhtus Chicago südalinnas raske õnnetus elektrirongide kokkupõrkel, kus sai surma 11 ja haavata 180 ümber. Eestlasi see õnnetus ei puudutanud, kuigi ühte tuntud tegelast oleks võinud see tabada, kuid õnneks jäi ta töölt tulles kioskist ajalehte ostes sellele rongile hiljaks.

Kuigi haiglakulud siin järjest suurenevad, ei tule raviasutused majanduslikult siiski toime. Rahapuudusel tahetakse sulgeda Chicago 59 haiglast 13, kokku umbes 2500 voodiga. Rõõmustavaks uudiseks on, et Chicagos on möödunud aastal mitmesuguste kuritegude hulk vähenenud 9% võrra eelmise aastaga võrreldes, vaatamata sellele, et politseis on täitmata 109 korravalvuri kohta.

Algkoolides kurdetakse, et paljud lapsed ei viitsi lugemist ja kirjutamist õraõppida. Tarvitatakse uimastusaineid ja vahetundidel kaklemistel isegi kodust toodud laskeriistu, mis on põhjustanud surmajuhtumeid. Kuid noorte seas on eriliik „kirjamehi", kes määrivad ööseti seinu ja kritseldavad sinna roppusi.

Oodatakse, mida suudab uus USA president teha maailma olukorra parandamiseks. Oma lühikese ametiesolku ajal on püüdnud ta teha mõndagi hinnatavat. Ka on ta „rahvamees", kes ei aja Valges Majas luksust taga ega oota igal sammul enese teenimist. Näiteks tuli ta oma presidendiks vannutamise päeva eelõhtul Washingtoni tavalise rongiga. Sellelt lahkudes kandis ise kohvrit, kuna ta abikaasal oli käes peale käekoti ka priske turukott ja kaheks aastasel tütrel süles kass. Tütre saatis ta lihtrahva kooli, käib pühapäeviti perega baptisti kirikus jumalateenistusel ja lubab sama koguduse pühapäevakoolis kuus vähemalt kord olla õpetajaks, nii nagu ta olla oma kodulinnas sageli toiminud.

Eesti seltskondlikku ellu tõi väikest vaheldust H. Riivaldi poolt Eesti Majas 22. ja 23. jaanuaril näidatud „Tiina"-film, samuti tema esinemine solistina Pauluse koguduse jumalateenistusel.

5. veebruaril tõi Chicago Eesti Maja näitering esietendusena lavale Vivi Remmeti lavastusel Lembit Kooritsa kolme-vaatuselise komöödia — „Külaline Eestist". Läks ladusalt, kuid erilist kiitust pälvis peategelane, suurte lavaliste kogemustega Hilja Ahven.

Jaanuari lõpul toimus Chicago Eesti Seltsi peakoosolek, kus seltsi energiline esimees August Parts kinnitas, et seltsi tegevus on olnud aasta jooksul hoogne. Liikmeskond on heatahtlikult tööle kaasaaidanud ja on tähistatud kõiki rahvuslikke tähtpäevi. Selts on majanduslikult tegutsemisvõimeline. Senine juhatus valiti ühehäälselt tagasi: esimees — August Parts, abiesimees — Elmar Kuningas, sekretär — Hilja Ahven, laekur — Peeter Kalgan ja teised juhatuse liikmed: Elsa Eelmäe, Valter Märdimäe, Rudolf Magus, Rein Kiirsa ja Paul Kulasalu.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

Kui kohanimed kaovad . . .

„Vaba Eestlane" nr. 12 toob lk. 3 teate järjekordsest Vene sammust Eesti omapära kaotamiseks kohanimede ümbernimetamise kaudu. Muidugi, kui talude piirid on üles küntud ja hoonete varemedki kadumas, kaovad ka nimed. Nimed jäävad vaid vanadele kaartidele ja nimestikkudesse. Kohanimesid on kogutud paguluseski. Sellele lisaks on veel üks samm minna: peale asulate ja talude oli nimi peagu igal künkal, ojal, teerajal, nurmel, orul, kivirahnul jne. Mõnedki neist on häädbuvad — teised jäävad.

Käesolevaga kutsume üles kõiki eestlasi kirja panema oma kodukoha paikade nimetused ja nii palju kui teada, nende rahvapärased tekkelood. Mida täpsemad andmed, seda parem, iseenesestmõistetavalt kirjapandud kohalikus murdekeeles. On hea kui neid saaks selgitada omatehtud kaardiga.

Niisugune materjal võib olla alikaks mitmesugusele Eesti uurimistööle ja küllaldase materjali korral võiks nende avaldamine kõne alla tulla. Säilitamiseks sobivaks kohaks on Tartu Instituut c/o dr. E. Aruja, 37 Groveland Cres., Don Mills, Ont., M3A 3C4.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 8. märtsil 1977 — Tuesday, March 8, 1977

KIRIKUD

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 13. märtsil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Jutlustavad: A. Seppur ja E. Saraoja.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 532-2623, kirik: 923-5172

Pühap., 13. märtsil jumalateenistus kell 4 p. l.
Pühap., 20. märtsil JUMALATEENISTUS kell 11 e. l.
Leeritunnid igal teisipäeval algusega kell 7 õ.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal teisipäeval ja neljapäeval kella 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
317 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

KANNATUSAJA jumalateenistus pühapäeval, 13. märtsil kell 11 hommikul. Laulab Cantate Domino Ch. Kipper'i juhatusel.
PIIBLITUND kell 10 hommikul. Pühapäevakool. Lastekoori harjutus.
KANNATUSAJA kolmapäevased PALVE- ja KUULUTUSÕHTUD. Kolmapäeval, 16. märtsil kell 7 õhtul. Kalju Kaur ja koguduse õpetaja.

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390
USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 13. märtril: „JUMALA OLEMASOLU".
Laup., 12. märtsil kell 7 õ. PÜHA MAA FILMIDE õhtu, 2 värvilist helifilmi: „TÄNAPÄEVA PIIBLIMAA" ja „SEAL KUS RISTIUSK ALGAS".
Pühap., 13. märtsil kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, tunnistusi. Jutlustab H. Rüdmik.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 13. märtsil kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid: „Esimene käsk". Tshellosoolo. Kell 6 õ. noorte tunnistusi, noortekoor.

Soomlastele oma TV saade

Toronto soomlased on suutnud organiseerida oma TV-saate, mis regulaarselt hakkab töötama igal reedel. Esimene katsesaade oli reedel, 4. märtsil kell 8.30 õhtul Scarboro Cable TV-jaama kaudu, kanal nr. 10.

ARMAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad leinas

HELGA SILLA
EVI TALVISTE lastega
HUGO OJA abikaasaga
JOHANNES KADAI abikaasaga
AUGUST ROOSIMÄE abikaasaga
ARTUR KOMI perekonnaga
ALEKSANDER LINNAMÄE perekonnaga
JÜRI KADAI perekonnaga

ARMAST SUGULAST

LYDIA KLAAS'i

mälestavad leinas

JAAN EINOLA perekonnaga
ristipoeg VÄINO EINOLA abikaasaga
ELMAR SUMBERG

KALLIST

NORA KÜLM'a

mälestavad sügavas kurbuses

„Triinu" peatoimetaja, toimetajad, kaastöölised ja lugejad: Rootsis, Saksamaal, Inglismaal, Kanadas, Ühendriikides Austraalias ja Lõuna-Ameerikas

NORA KÜLM'a

mälestab

TORONTO EESTI NAISSELTS

KAUAAEGSET LÄHEDAST SÕPRA

ELMAR SAAGE't

mälestab

ALEKSANDER KERK perekonnaga

ARMAST SÕPRA JA SUURT EESTLAST

ELMAR SAAGE't

mälestavad sügavas kurbuses

MAIMU, VICTOR, ANNE ja ANDRUS SAADE, OSKAR ja TIIU

ARMAST

MARTA ROOSA't

mälestavad

MARIA TIKKER
EDGAR LIIK perekonnaga

FINNAIR avaldab häid uudiseid:

Alates 1. aprillist FINNAIR viib teid otse *Montrealist Helsingi.

Igaüks, kes kunagi reisinud „kodu poole" Soome, mäletab kannatamatut tunnet: kui aga oleksin juba kohal!

Aprillikuu 1. päevast alates võite tunda end olevat juba kohal kohe sellest hetkest alates, kui astute lennukisse Montrealis. Lennuk on DC-jumbo ja juba reisil tunnete end olevat nagu kodus.

Lend pakub vahepeatuseta ühenduse Montrealist Helsingi, ükskõik millisest Kanada osast. DC-10 jumbo tagab meeldivad reisitingimused, pakub rohkesti ruumi ja rahustava ning julgestatud lennukogemuse.

Finnair on ainus lennuühing, mis lendab Kanadast Soome laiamõõdulistel lennukitel.

Nii — kui järgmisel korral reisite Soome, kasutage sujuvamat võimalikku lennuühendust.

Lennates Finnair'iga teie kohalolek Soomes algab juba koho Montrealis.

Lisateadete saamiseks võtke ühendus oma reisibürooga või lähema Finnair'i kontoriga.

FINNAIR

SINIVALGETE TIIBADEGA SOOME

* Valitsuse kinnitus vajalik

Isa ja tütre ühine kunstinäitus

Läinud laupäeval avati T. E. Baptisti kiriku noorteruumis Peeter Kaupsi ja ta tütre Margi Kaups-Taylori ühine kunstinäitus. Isal ja tütrel on väljapandud kokku 32 tööd, kõik korralikult raamitud ja hästi paigutatud jättes üldpildis meeldivalt ühtlase mulje.

P. Kaups ei tööta pidevalt kujutavkunsti alal, seekordsed tööd on ta sügiseselt puhkusenädalaist Muskokas. Oma õlimaalidega on ta varem esinenud ja jätkab seekordki realistlikes maastikumaalides oma kujutavkunstilist loometööd. Need on suures ulatuses Ontario, peamiselt just Muskoka looduses nähtud vaated, mis sügisvärvides õitsema puhkenud ja mida ta on inspiratsioonilättena tundma õppinud. Näib, et õlimaalides on tal vaja omada suuremat sügavuse, perspektiivi saavutamise oskust, kuigi „Stevensoni tee", „Sügis Muskokas" ja „Talvine tee" on õnnestunud loodusliiürilised tööd. Võibolla pidevama tööga kujutavkunstilisel alal suudab ta loodust just sellisena edasi anda nagu ta ise kogeb.

Hoopis tugevam ja paljupakkuvam on ta akvarellides. Neis tänavamotiivides, linnavaateis, paaris kodumaa ainelises töös on sügavust, õhurikkust ja ruumi oskuslikku kasutamisvõimet, kus arhitektoonilised vormid on saanud kompositsiooni terviklikuks osaks. „Vaade Toompealt" ja „Talu Muskokas" on selles laadis õnnestunumad.

Ta tütre Margi looming on vastupidiselt moodne. See on tehniliselt segatehnikas, kus mõneti monotüüpilisele pinnale on lisandatud sügavuse andmiseks akrüülvärviga tehtud motiivi kujundus muidu abstraktsel taustal. Selline menetlus on andnud suurepärase tulemuse töös „Suvine mets" või siis huvipakkuva tulemuse töös „Viis orhideed". Ta lõpetas möödunud aastal Ontario Art College reklaamkunsti alal ja töötab praegu Consumer's Glass Company's reklaamkunsti alal. Selle kõrval on püsinud ka kujutavkunstiline tegevus, mis juba õpingute ajal ühel varasemal näitusel tähelepanu äratas. Tal on hea värvide maitse ja nende kasutamisoskus. Ehkki tööd on põhiliselt abstraktsed on neil siiski tee objekti leidmiseks.

Näitus jääb avatuks veel neljap., reedel kell 6—9 ja laupäeval kell 3—9. Juba esimestel tundidel tehti mitmeid oste ja peabki märkima, et kunstnikud on olnud väga tagasihoidlikud oma töödele hindade panekul, arvestades, et need on kõik hästi raamitud.

Kingad Lääne-Saksamaalt ● **Tel. 533-8122**
Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega
Pataesi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont.

Meie Danforth'i äri lõpetab oma tegevuse 7. aprillil
SUUR ÄRI LIKVIDEERIMISE
VÄLJAMÜÜK
Osa artiklitest alla oma hindade, kuni 60% hinnaalandust.
dp design products 2584 Yonge St. 488-7272
351 Danforth Ave. 466-8C.C.
Räägitakse eesti keelt

Sündmuste kalender

● Neljapäeval, 10. märtsil kell 7.30 õ. Eesti Majas „Üle keskea" loengute seeria viimane õhtu: „Kolm generatsiooni: psühholoogilised ja sotsiaalsed vahekorrad".
● Laupäeval, 12. märtsil kell 7 õ. Eesti Majas Toronto Eesti Õngitsejate & Jahimeeste Seltsi KALAMEESTE KEVADPIDU.
● Laupäeval, 12. märtsil kell 5 p. l. Peetri kiriku seltskondlikes ruumes Endel Rubergi kunstinäitus. Näitus jääb avatuks järgmisel pühapäeval kl. 1.30—9 õ. ja esmaspäeval kl. 3—8 õ.